

5.3.2013

Valtiovarainministeriö

Viite: Lausuntopyyntö VM162:00/2011

Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt sisäasiainministeriöltä lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta. Sisäasiainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Poliisitoimi

Poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n 1 momentin mukaisesti paikallinen poliisitoimi järjestetään kihlakunnittain siten, että poliisilaitoksen toimialueena on yksi tai useampi kihlakunta. Poliisilaitos vastaa myös poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta toimialueellaan. Valtioneuvoston asetuksella säädetään poliisilaitoksista, joiden toimialueena on useampi kihlakunta. Edelleen saman pykälän 2 momentin mukaisesti muodostettaessa poliisilaitos, jonka toimialueena on useampi kihlakunta, tulee ottaa huomioon eri alueiden erityispiirteet, kuten asukasmäärä, asukastiheys, laajuus, liikenneyhteydet sekä kieliolot ja aluejaotuksen vaikutus viranomaisen kielilain 6 §:ssä tarkoitettuun kielelliseen asemaan.

Nykyinen paikallispoliisin hallintorakenne tuli voimaan 1. päivänä tammikuuta 2009, jolloin poliisilaitosten määrää vähennettiin 90 poliisilaitoksesta 24 poliisilaitokseen. Kihlakuntien poliisilaitosten toimialueet ja ne kihlakunnan poliisilaitokset, joiden toimialueena on useampi kihlakunta, on määritelty valtioneuvoston asetuksella (1031/2007). Kihlakunnan poliisilaitos vastaa myös poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta toimialueellaan. Kihlakunnan poliisilaitoksen sekä sen palvelutoimistojen sijaintipaikoista on annettu sisäasiainministeriön päätös (1038/2007). Paikallispoliisin hallintorakenne on esitetty uudistettavaksi poliisin hallintorakennetta tarkastelleessa Pora III hankkeessa. Nykyisten 24 poliisilaitoksen sijaan on esitetty perustettavan vuoden 2014 alusta lukien 11 poliisilaitosta. (ks. http://www.intermin.fi/download/36149_342012.pdf, s. 51 alkaen). Helsingin poliisilaitosta lukuun ottamatta kaikki esitetyt paikallispoliisin yksiköt kattaisivat useamman kunnan alueen. Esitys saatetaan valtioneuvoston käsiteltäväksi kevään 2013 aikana.

Mahdollisella tulevilla kuntauudistuksella on vaikutuksia myös paikallispoliisin hallintorakenteeseen. Sanottu on huomioitu myös Pora III esityksessä erityisesti Etelä-Suomen osalta seuraavasti: "Mahdollinen Vantaan,

Espoon tai muiden pks-kuntien yhdistyminen Helsingin kanssa muuttaisi vastaavasti Helsingin poliisilaitoksen aluetta. Tällöin myös Länsi-, Keski- ja Itä-Uudenmaan yhdistäminen yhdeksi laitokseksi olisi tarkoituksenmukaista." Koska kunnan alueen tulee olla yhden poliisilaitoksen alueella, olisi myös muilla mahdollisilla yhdistymisillä vaikutuksia paikallispoliisin hallintorakenteeseen tulevaisuudessa.

Pelastustoimi

Pelastustoimen aluejako

Pelastuslain (379/2011) 24 §:ssä säädetään kuntien vastuusta pelastustoimesta. Pykälän 1 momentin mukaan kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa pelastustoimen alueilla (alueen pelastustoimi). Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto päättää maan jakamisesta pelastustoimen alueisiin ja vahvistetun aluejaon muuttamisesta. Päätöksen aluejaon muuttamisesta valtioneuvosto tekee omasta tai pelastustoimen alueen kuntien kuntalain (365/1995) 79 §:n 1 momentin mukaisella enemmistöllä tekemästä aloitteesta. Aluejaon muuttamisen yhteydessä valtioneuvosto asettaa määräajan lain 24 §:n 3 momentissa tarkoitettujen voimassa olevien sopimusten muuttamiselle. Aluejakoa ja sen muuttamista koskevaa päätöstä tehtäessä on kuultava kuntia, joita aluejako tai sen muutos koskee. Suomessa on tällä hetkellä 22 pelastustoimen aluetta. Sisäasiainministeriö toteaa, että kuntarakenteen muuttaminen saattaa edellyttää muutoksia pelastustoimen aluejakoon. Suuremmat muutokset aluejakoon, esimerkiksi vähentämällä alueiden määrää samaan tapaan kuin poliisilaitosten osalta tapahtuu osana poliisihallinnon muutosta, riippuvat lähinnä pelastuslaitoksia ylläpitävien kuntien näkemyksistä. Sisäasiainministeriössä ei ole tähän tähtäävää valmistelua käynnissä.

Kadun- ja tienkilpien muuttaminen

Kaavaillun kielilain 33 §:n muutoksen mukaan ”Jos uusi kunta tulee kaksikieliseksi kuntajaon muutoksen johdosta, voidaan kuitenkin kunnan sillä alueella, joka aikaisemmin oli yksikielinen, edelleen käyttää ainoastaan yksikielisiä kadun- ja tiennimien kilpiä.” Säännöstä on perusteltu sillä, että kylttien laatiminen toisella kielellä voitaisiin kokea kohtuuttomaksi velvoitteeksi. Harkintaan vaikuttaisi se, montako nimeä on muutenkin muutettava kuntaliitoksen johdosta, jotta uudessa kunnassa ei olisi samannimisiä katuja ja teitä. Harkinnassa tulisi perustelujen mukaan huomioida mm. se, että kadun- ja tiennimistön jääminen yksikieliseksi kaksikielisen kunnan alueella voisi johtaa epäyhtenäisyyksiin kunnan osoitejärjestelmässä ja aiheuttaa ongelmia hätäkeskusten ja hälytysajoneuvojen toiminnalle.

Sisäasiainministeriö pitää hätäkeskusten toiminnan ja pelastustoiminnan kannalta erittäin tärkeänä, että käytössä on mahdollisimman yksiselitteinen osoitejärjestelmä, joka on asianmukaisesti merkitty maastoon kyltein. Sisäasiainministeriön mielestä kadun- ja tiennimien kilvet tulisi kaksikielisisissä kunnissa aina merkitä kummallakin kielellä, eikä säätää kielilaisissa em. harkintavaltaa poiketa merkitsemisestä.

Maahanmuutto

Sisäasiainministeriö korostaa kuntarakennemuutoksen toteuttamisessa hallitusohjelman linjauksia kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntaan sijoittamisen nopeuttamisesta. Kuntapaikkojen määrä suhteessa niiden

tarpeessa oleviin kansainvälistä suojelua saaviin henkilöihin on edelleen liian vähäinen. Sisäasiainministeriö korostaa maahanmuuttohallinnon osalta myös hallitusohjelmaan perustuvien turvapaikkamenettelylle ja turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmälle asetettujen tuloksellisuustavoitteiden toteuttamista.

Hallitusohjelman mukaisesti kiintiöpakolaispolitiikkaa jatketaan yhteistyössä YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n kanssa. Valtio ja kunnat laativat yhteistyösopimuksen, jolla pyritään pakolaisten ja myönteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden hallittuun ja systemaattiseen sijoittamiseen kuntiin. Yhteistyösopimusta laadittaessa hyödynnetään niiden kuntien esimerkkiä, joilla on positiivisia kokemuksia kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta sekä erilaisten järjestöjen hankkeita, joilla on edistetty maahanmuuttajien ja kantaväestön positiivista vuorovaikutusta ja maahanmuuttajien kotoutumista. Kannustavan yhteistyömallin tueksi laaditaan suunnitelma kuntakorvausten tason nostamiseksi vaiheittain vastaamaan kustannuskehitystä. Valtioneuvoston kesällä 2012 hyväksymässä valtion kotouttamisohjelmassa vuosille 2012–2015 (TEM julkaisu 27/2012) toteutetaan hallitusohjelmaan pohjautuen toimenpiteitä, joilla pyritään takaamaan kuntapaikka kaikille kansainvälistä suojelua saaville.

Maahanmuuttohallinnon tuloksellisuutta parantavien toimien toteutumista seurataan erillisessä SM:n asettamassa hankkeessa (Maahanmuuttohallinnon tuloksellisuuden parantaminen -työryhmä, SM073:00/2011). Tavoitteena on, että hallituskauden aikana saavutetaan yhteensä 40 miljoonan euron säästöt tehostamalla ja nopeuttamalla turvapaikkamenettelyä sekä sopeuttamalla vastaanottojärjestelmää turvapaikanhakijoiden määrää vastaavaksi.

Vuonna 2012 Maahanmuuttoviraston päätöksentekoprosessi nopeutui, mikä vaikean kuntapaikkatilanteen ohella vaikutti osaltaan oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrän kasvuun vastaanottokeskuksissa. Vastaanottojärjestelmän piirissä oli tällöin keskimäärin noin 450–500 luvan saanutta henkilöä kuukaudessa. Kuntapaikkojen vähyyden vuoksi kuntaan siirtymisen odotusaikatavoite (2 kk) ei täyttynyt odotusajan ollessa keskimäärin 4 kk. Kustannusvaikutus vastaanottojärjestelmälle oli v. 2012 noin 5,5 milj. euroa.

Sisäasiainministeriö katsoo, että kuntapaikkojen turvaamiseen tulee kiinnittää huomiota kuntarakennemuutosten toteutuksessa niin, että sekä hallitusohjelman että valtion kotouttamisohjelman mukaiset edellä todetut tavoitteet ovat toteutettavissa.

Kansliapäällikkö

Päivi Nerg

Hallitusneuvos

Ismo Atosuo

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsitteilyjärjestelmässä.

Sisäasiainministeriö SM 05.03.2013 klo 17.12. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

Ministeri Räsänen
Valtiosihteeri Anttoora
Erityisavustajat Andersson ja Nahkala